

Nr 113.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag
angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den
27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värde-
handlingar; given Stockholms slott den 5 mars 1954.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås bl. a. viss höjning av den avgift, som bank må betinga sig för vård av omyndigs värdehandlingar.

F ö r s l a g

till

L a g

angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322)
om vård av omyndigs värdehandlingar.

Härigenom förordnas, att 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

6 §.

När omyndigs värdehandlingar av bank tagas i förvar enligt denna lag, skall banken till förmyndaren överlämna skriftligt förvaringsbevis, innefattande erkännande, att banken förvarar och förvaltar värdehandlingarna enligt bestämmelserna i lagen. I beviset skola handlingarna förtecknas med angivande av deras nominella värde och skall i fråga om *värdepapper* nummer och annan beteckning anmärkas. Ett likalydande bevis skall ofördröjligen översändas till överförmyndaren.

När omyndigs värdehandlingar av bank tagas i förvar enligt denna lag, skall banken till förmyndaren överlämna skriftligt förvaringsbevis, innefattande erkännande, att banken förvarar och förvaltar värdehandlingarna enligt bestämmelserna i lagen. I beviset skola handlingarna förtecknas med angivande av deras nominella värde och skall i fråga om *andra värdepapper än aktier* nummer och annan beteckning anmärkas. Ett likalydande bevis skall ofördröjligen översändas till överförmyndaren.

Då för — — — — — anmälan därom.

8 §.

För den vård av omyndigs värdehandlingar, som enligt denna lag åligger banken, må banken betinga sig en årlig avgift, icke överstigande i fråga om inhemska värdehandlingar *en krona* och utländska värdehandlingar *50 öre* för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde. Hava underåriga syskon gemensam förmyndare, skola syskonens värdehandlingar sammanräknas. När-

För den vård av omyndigs värdehandlingar, som enligt denna lag åligger banken, må banken betinga sig en årlig avgift, icke överstigande i fråga om inhemska värdehandlingar *en krona 50 öre* och utländska värdehandlingar *75 öre* för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde. Hava underåriga syskon gemensam förmyndare, skola syskonens värdehandlingar sammanräk-

¹ Senaste lydelse av 6 § se SFS 1940: 451.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

mare bestämmelser om avgiftens be- nas. Närmare bestämmelser om av-
räkning må, såvitt angår andra ban- giftens beräkning må, såvitt angår
ker än riksbanken, meddelas av andra banker än riksbanken, med-
Konungen. delas av Konungen.

Den avgift, — — — — — avtal vidtagit.

För fordran — — — — — av banken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 februari 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *vissa ändringar i gällande bestämmelser rörande vården av omyndigs värdehandlingar* samt anför därvid följande.

Jämlikt 15 kap. 8 § första stycket föräldrabalken skall aktier, obligationer, skuldebrev och andra sådana värdehandlingar, som tillhör omyndig, i den omyndiges namn nedsättas i öppet förvar hos riksbanken eller annan bank, om sammanlagda värdet överstiger 2 000 kronor (förmynderskapsförvar). Denna nedsättningsskyldighet infördes genom 1924 års lag om förmynderskap, som i 8 kap. 8 § första stycket upptog ett likalydande stadgande.

Närmare föreskrifter om banks uppgifter med avseende å vården av sålunda nedsatta värdehandlingar och om rätt till ersättning för förmynderskapsförvar meddelas i lagen den 27 juni 1924 om vård av omyndigs värdehandlingar. Jämlikt 1 § första stycket nämnda lag, i fortsättningen kallad vårdlagen, ansvarar banken för de nedsatta värdehandlingarnas förvaring och förvaltning i enlighet med vad i 2—7 §§ närmare stadgas. Beträffande utländska värdehandlingar är dock banken ansvarig allenast för deras förvaring (2 § andra stycket). För den vård av omyndigs värdehandlingar, som enligt vårdlagen åligger banken, äger denna betinga sig en årlig avgift, icke överstigande i fråga om inhemska värdehandlingar en krona och i fråga om utländska värdehandlingar 50 öre för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde (8 § första stycket). Förvaringsavgiften innefattar ej ersättning för bankens särskilda utgifter till följd av uppdraget eller för åtgärd, som banken vidtagit efter särskilt avtal (8 § andra stycket). När bank tar omyndigs värdehandlingar i förvar enligt vårdlagen, skall banken till förmyndaren överlämna skriftligt förvaringsbevis, vari handlingarna skall förtecknas samt i fråga om värdepapper nummer och annan beteckning anmärkas (6 § första stycket).

I skrivelse till Konungen den 16 januari 1952 har svenska bankföreningen hemställt,

1) att värdegränsen för skyldigheten att nedsätta omyndigs värdehandlingar hos bank måtte höjas från 2 000 till 5 000 kronor;

2) att banks ersättning för värden av omyndigs värdehandlingar måtte bestämmas i fråga om inhemska värdehandlingar till högst 2 kronor och i fråga om utländska värdehandlingar till högst 75 öre för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde; samt

3) att skyldigheten att i banks förvaringsbevis rörande omyndigs värdehandlingar anmärka nummer och annan beteckning måtte upphävas i fråga om aktier.

Yttranden över skrivelsen har efter remiss avgivits av Svea hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge, Stockholms förmyndarkammare, överförmyndarna i Göteborg, överförmyndarna i Malmö, överförmyndaren i Uppsala, riksbanken, bank- och fondinspektionen, Sveriges advokatsamfund och svenska sparbanksföreningen.

Jag anhåller nu att få upptaga dessa frågor till behandling.

Nedsättningsskyldighetens omfattning.

Under förarbetena till 1924 års förmynderskapslagstiftning rådde delade meningar om vilken värdegräns som skulle bestämmas för skyldigheten att nedsätta omyndigs värdehandlingar hos bank.

I betänkande avgivet år 1921 hävdade lagberedningen, att nedsättningstvånget borde begränsas till värdebelopp av sådan storlek, att en bankmässig förvaltning vore påkallad och kunde föreskrivas utan alltför betungande kostnader. Då förvaringsavgiften hos de enskilda bankerna utgjorde för år räknat en krona för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde, dock minst 5 kronor för varje förvar, och då det knappast kunde ifrågasättas att föreslå en sänkning av minimibeloppet, borde värdegränsen enligt lagberedningens uppfattning bestämmas till 5 000 kronor, d. v. s. det värde vid vilket efter en avgift om en krona för 1 000 kronor minimiavgiften 5 kronor komme att utgå.

Lagrådet framhöll, att det ur synpunkten allenast av myndlingens säkerhet givetvis vore bäst, om nedsättningsskyldighet beträffande värdehandlingar ålades förmyndaren utan hänsyn till det belopp, vartill myndlingens tillgångar av denna art uppginge. Enär likväl en begränsning syntes nödvändig — anförde lagrådet vidare — borde dock denna icke göras starkare än oundgängligen krävdes. I betraktande av de fördelar depositionsrörelsen åtminstone indirekt finge antagas bereda de enskilda bankerna, ansåg lagrådet det icke vara obilligt att av dem fordra en reducering av minimiavgiften till 2 eller 3 kronor. Med en dylik minimiavgift borde enligt lagrådets mening värdegränsen kunna bestämmas till 2 000 eller 3 000 kronor.

I den proposition (nr 53/1924), som låg till grund för förmynderskaps-

lagen, underströk föredragande departementschefen, att penningvärdet inom landet väsentligt ökats sedan lagberedningens förslag utarbetats och att värdet särskilt å aktier samtidigt avsevärt nedgått. På grund härav även-
som med hänsyn till att önskvärd kontroll i största möjliga utsträckning ansågs böra komma även omyndiga i blygsammare ekonomiska villkor till del, föreslog departementschefen, att värdegränsen skulle bestämmas till 2 000 kronor. Detta förslag godkände riksdagen.

Gränsen för nu angivna nedsättningsskyldighet övervägdes på nytt i samband med 1940 års ändringar i förmyndarskapslagstiftningen. I det betänkande som låg till grund för nämnda lagändringar föreslogs, att gränsen skulle nedsättas till 1 000 kronor. Förslaget föranledde dock ingen åtgärd och som skäl härför åberopades i proposition nr 107/1940, att en utvidgning av nedsättningstvånget skulle vara förenad med praktiska olägenheter.

Till stöd för sin inledningsvis berörda framställning att värdegränsen för nedsättningsskyldigheten måtte höjas till 5 000 kronor anför *bankföreningen*:

Redan på grund av det från år 1924 starkt reducerade penningvärdet synes en höjning av värdegränsen vara väl motiverad. Anknytningen av värdegränsen till rådande penningvärde är, såsom framgår av dåvarande departementschefens uttalanden, en redan vid lagbestämmelsens tillkomst godtagen princip.

Enligt bankföreningens mening synes det vara skäligt att nu höja värdegränsen till det av lagberedningen ursprungligen föreslagna beloppet, 5 000 kronor, vilket med ett genomförande av den föreslagna avgiftshöjningen skulle medföra den rimliga minimiavgiften av 10 kronor. De smärre förmyndarförvaren äro för bankerna synnerligen tidsödande, och avgifterna för dessa lämna icke på långt när ersättning för bankens självkostnader för deras skötande. Den föreslagna avgiftshöjningen skulle visserligen innebära en förbättring i nämnda hänseende, men den skulle dock icke medföra en skälig ersättning, då det gäller de små depåerna, vilka under senare år väsentligt ökat i antal.

I detta sammanhang vill bankföreningen framhålla, att lagrådets i dess förutberörda yttrande gjorda uppskattning av de indirekta fördelar depositionsrörelsen skulle bereda bankerna icke överensstämmer med bankernas egen erfarenhet på området. Några indirekta fördelar av förmyndardepåerna i form av nya kundförbindelser eller på annat sätt ha bankerna för sin del icke kunnat konstatera. De kunna fördenskull icke heller finna det vara rimligt, att skötseln av en avsevärd del av förmyndardepåerna skall vara direkt förlustbringande.

Av remissinstanserna ställer sig *Svea hovrätt*, *förmyndarkammaren* och *advokatsamfundet* utan närmare motivering positiva till den föreslagna höjningen av värdegränsen för nedsättningsskyldigheten. Samma ståndpunkt intar *riksbanken*, som vitsordar att förvaltningen av de smärre förmyndarskapsdepåerna i många fall innebure en arbetsbelastning, för vilken kostnaderna icke komme att täckas ens om förvaringsavgiften höjdes på förslaget sätt. *Sparbanksföreningen* tillstyrker bankföreningens yrkande under hänvisning till penningvärdets försämring. Enligt *bank- och fond-*

inspektionens uppfattning hade den nära 30-åriga tillämpningen av 1924 års förmynderskapslagstiftning verkat för en förbättrad förmyndarmoral. Med hänsyn härtill och enär de minsta depåerna ofta bestode av endast en, av förmyndaren själv utställd förbindelse — vilket innebure att risken för oegentligheter från dennes sida vore mindre — tillstyrker inspektionen den föreslagna begränsningen av nedsättningsskyldigheten. *Överförmyndarna i Göteborg* och *överförmyndaren i Uppsala* ifrågasätter, om icke en höjning av värdegränsen till 4 000 kronor vore tillfyllest. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* finner med hänsyn till penningvärdesförsämringen naturligt, att gränsen för nedsättningsskyldigheten höjes. Hur stor höjningen borde vara vore enligt hovrätten ett avvägningssproblem. Ju större höjningen bleve, desto större bleve uppenbarligen kretsen av de omyndiga, som finge sitt skydd mot bl. a. förskingring försämrat. Endast *överförmyndarna i Malmö* avstyrker förslaget att begränsa nedsättningsskyldigheten. Bankföreningens uppgift att avgifterna för de smärre depåerna icke försloge till bankens självkostnader kunde svårigen bedömas men gäve dock intryck av att vara överdriven. Ur de synpunkter förmyndarkontrollen främst avsåge att tillgodose, nämligen säkerheten för omyndigs tillgångar, skulle enligt överförmyndarnas mening höjningen av värdegränsen innebära en avgjord försämring. En ytterligare begränsning av skyldigheten att nedsätta omyndigs värdehandlingar förefölle vidare av det skälet ogrundad, att omyndigs penningmedel — oavsett storleken därav — i princip måste innestå å spär-rad bankräkning (15 kap. 4 § första stycket och 9 § första stycket föräldrabalken). Mot en höjning av värdegränsen talade enligt överförmyndarna jämväl den omständigheten, att överförmyndaren hade att årligen kontrollera att värdehandlingar, som icke vore nedsatta hos bank, funnes i förmyndarens förvar (16 kap. 8 § andra stycket) samt att denna kontroll lätt skapade irritation i förhållandet mellan förmyndaren och överförmyndaren.

Departementschefen.

Även om penningvärdets nedgång under senare år i och för sig skulle kunna sägas tala för någon höjning av tvåtusenkronorsgränsen i fråga om skyldigheten att nedsätta omyndigs värdehandlingar hos bank, anser jag likväl med hänsyn till den omyndiges stora intresse av att erhålla ett så effektivt skydd som möjligt för sin egendom det icke vara försvarligt att försämra detta skydd genom en höjning av värdegränsen. Jag finner mig därför icke kunna tillstyrka bankföreningens framställning i denna del.

Förvaringsavgiftens storlek.

Under förarbetena till 1924 års förmynderskapslagstiftning sade sig lagberedningen ha inhämtat, att bankerna kunde väntas vara benägna att tills vidare mottaga omyndigs värdehandlingar till vård och förvaltning mot samma avgift, som i allmänhet utginge för vård och förvaltning av nedsatta värdehandlingar. Denna avgift utgjorde en krona

för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas beräknade värde, dock minst 5 kronor för varje förvar. Då avgiften för förmynderskapsförvar borde stå i skäligt förhållande till avgiften för andra förvar och sålunda kunde behöva jämkas vid ändring av sistnämnda avgift, ansåg beredningen, att bestämmelse om avgiftens belopp ej borde inflyta i lagen utan, såvitt anginge de enskilda bankerna, borde ankomma på förordnande av Kungl. Maj:t.

Vid förslagets granskning i lagrådet anmärktes att, då skyldighet att hos bank nedsätta omyndigs värdehandlingar skulle vara stadgad i lag, borde ock i lag angivas den gräns vartill förvaringsavgiften högst finge stiga.

I propositionen erhöll stadgandet, såvitt nu är i fråga, den lydelse lagtexten utvisar eller att maximavgiften i fråga om inländska värdehandlingar utgör en krona och i fråga om utländska värdehandlingar 50 öre för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde (8 § första stycket vårdlagen).

Till stöd för sin framställning om höjning av maximavgiften för förmynderskapsförvar åberopar *bankföreningen* lagberedningens uttalande, att nämnda avgift borde stå i skäligt förhållande till den avgift, som bankerna i allmänhet uttog för vård och förvaltning av nedsatta värdehandlingar. Föreningen erinrar om att den lägsta grundavgiften för sådana förvar (förvar enligt allmänna bestämmelser) vid tiden för vårdlagens tillkomst var densamma som i lagen fastställdes såsom högsta avgift för förmynderskapsförvar, d. v. s. en krona för varje påbörjat tusental av handlingarnas värde, men att denna grundavgift år 1943 höjdes till en krona 10 öre och sedan 1952 utginge med en krona 40 öre. Om i värden inginge åtagande från bankens sida utöver vad som angivits i de allmänna bestämmelserna (förvar enligt särskilda villkor), utgjorde motsvarande avgift, som år 1943 höjdes från en krona 50 öre till en krona 65 öre, numera 2 kronor 10 öre. Utöver grundavgifterna uttoges vissa tilläggsavgifter, vilka saknade motsvarighet i fråga om förmynderskapsdepåerna, nämligen dels per-postavgift om en krona för varje vid avgiftsperiodens början i depån inneliggande handling eller post av ensartade handlingar, dels transaktionsavgift om 3 kronor för varje handling eller post av ensartade handlingar, som under avgiftsperioden inlades i eller uttoges ur depån. Bankernas notariat-tariffer innehölle vidare vissa minimiregler för andra förvar än förmynderskapsförvar. Från och med år 1952 utgjorde sålunda minimavgiften för öppet förvar enligt allmänna bestämmelser 15 kronor (i Stockholm, Göteborg och Malmö 25 kronor) och enligt särskilda villkor 30 kronor. Eftersom den i vårdlagen fastställda maximavgiften för förvar av omyndigs värdehandlingar icke ändrats sedan lagens tillkomst, vore enligt föreningens mening en väsentlig höjning av densamma motiverad redan med hänsyn till den försämring av penningvärdet som därefter ägt rum. Därtill komme — fortsätter föreningen — att bankernas skyldigheter med avseende å förmynderskapsförvaren vore avsevärt mer omfattande och arbetskrävande än motsvarande skyldigheter med avseende å förvar enligt allmänna bestämmelser.

Ett extra arbete medförde även bankens skyldighet att, då förmynderskapsdepå öppnades eller ytterligare värdehandlingar nedsattes i sådan depå, utfärda förvaringsbevis respektive tilläggsbevis i två exemplar i stället för, såsom vid andra depåer, i ett exemplar (6 § första stycket vårdlagen). Med hänsyn till att i förmynderskapsförvar mera sällan nedlades utländska värdehandlingar och då vårdnadsplikten beträffande dem vore begränsad till handlingarnas förvaring, ansåge föreningen fullt motsvarande höjning av avgiften för detta slag av värdehandlingar icke vara erforderlig. Såsom inledningsvis angivits föreslog föreningen en höjning av maximiavgiften för inhemska värdehandlingar från en krona till 2 kronor och för utländska värdehandlingar från 50 öre till 75 öre för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde.

Bankföreningens framställning om höjning av maximiavgiften för förmynderskapsförvar tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *Svea hovrätt*, *förmyndarkammaren* och *advokatsamfundet*, vilka remissinstanser dock icke närmare motiverar sin ståndpunkt. *Riksbanken* vitsordar, att förvaltningen av förmynderskapsdepåerna vore mera omfattande och arbetskrävande än förvaltningen av andra depåer. Därest avgiften skulle stå i skäligt förhållande till den avgift som i allmänhet fordrades för deposition av värdehandlingar, anser riksbanken — oavsett den höjning som penningvärdesförsämringen kunde motivera — den föreslagna avgiftshöjningen rimlig. Enligt *sparbanksföreningens* mening utgjorde penningvärdets starka försämring i och för sig skäl att höja avgiften. *Överförmyndarna i Göteborg* vitsordar, att antalet smärre depåer ökat samt håller för visst att ökningen medfört åtskilligt mer arbete för bankerna och gjort denna del av verksamheten mindre lönande. En avgiftshöjning syntes därför enligt deras mening motiverad. *Överförmyndarna i Malmö* finner en höjning av avgiften rimlig med hänsyn till det försämrade penningvärdet men erinrar om att detta också torde ha medfört en ökning av depåernas värde. Det av bankföreningen påtalade besväret med att utfärda ett extra exemplar av förvaringsbeviset kunde icke vara så stort som föreningen ville göra gällande.

Bank- och fondinspektionen har i ärendet verkställt vissa undersökningar, av vilka framgår, att antalet förmynderskapsförvar hos bankkontor, vilka torde representera omkring tre fjärdedelar av det svenska bankväsendet, vid utgången av år 1952 utgjorde omkring 6 000. I något mer än en femtedel av dessa depåer understeg värdet av de nedsatta handlingarna 5 000 kronor. De nedsatta handlingarnas sammanlagda värde i ungefär 5 500 av depåerna utgjorde 212 milj. kronor, varav 3,2 milj. kronor eller 1,5 procent avsåg depåer med ett värde understigande 5 000 kronor. Dessa uppgifter om fördelningen av depåerna kunde enligt inspektionens mening antagas vara representativa för bankväsendet i dess helhet. Inspektionen säger sig icke ha kunnat utröna hur stora utgifter bankerna finge vidkännas för förmynderskapsförvaren. En av storbankerna, som uppgivit sig förvalta cirka 1 400 förmynderskapsdepåer med ett sammanlagt värde av ungefär 50 milj. kronor och som alltså uppbure omkring 50 000 kronor i förvaringsavgifter,

uppskattade emellertid sina utgifter för förmynderskapsförvaren till omkring 90 000 kronor. Ehuru bankens kalkyler icke hade kunnat kontrolleras, funne inspektionen uppenbart, att de nuvarande depåavgifterna motsvarade endast en del av utgifterna för förvaren. Ett godtagande av rådande förhållanden skulle följaktligen enligt inspektionen innebära, att bankernas övriga kunder finge täcka förlusterna på förmynderskapsdepåerna. Inspektionen fortsätter:

Principiellt vore det naturligtvis riktigast att man anpassade avgiften för en depå till att motsvara bankens verkliga utgifter för ändamålet. Att uppnå detta syfte torde emellertid icke vara möjligt; bankerna ha ju beträffande övriga förvar infört tariffer, som självfallet icke alltid motsvara de verkliga kostnaderna i det enskilda fallet för bankens tjänster. Och härtill kommer att man i fråga om förmynderskapsförvaren synes böra eftersträva en mycket enkel schablon för avgiftsberäkningen, i sådant hänseende jämförbar med de bestämmelser som finnas i fråga om förmyndar- och överförmyndararvodena (15 kap. 19 § respektive 19 kap. 12 § föräldrabalken). Ur dessa synpunkter är givetvis den nuvarande regeln lämplig, och det ligger då nära till hands att nöja sig med att enbart öka den nuvarande avgiften.

Hur stor denna höjning bör vara är ganska svårt att avgöra. Att enbart anlägga indexsynpunkter på frågan är av flera skäl oriktigt: dels ha vissa av de värden, som bilda depåerna, och i förhållande till vilkas storlek avgiften utgår, själva mer eller mindre anpassats till det rådande penningvärdet, dels måste en eventuell ändring i nedsättningsskyldighetens omfattning i någon mån kompensera utgiftsökningen. Men även om man beaktar dessa omständigheter anser sig inspektionen icke kunna påstå, att den av bankföreningen begärda avgiftshöjningen är oskäligen.

Främst med hänsyn till att det i fråga om de större depåerna — från cirka 50 000 kronor och uppåt — måhända skulle te sig stötande med en fördubbling av avgiften och till någon del under förutsättning att bankföreningens i det följande redovisade förslag om viss förenkling av förvaringsbeviset för omyndigs värdehandlingar genomföres, säger sig bank- och fondinspektionen likväl icke vilja helt tillstyrka bankföreningens framställning utan förordar, att högsta tillåtna avgift för förvar av inhemska värdehandlingar bestämes till en krona 50 öre för 1 000 kronor, dock för varje depå lägst 10 kronor. Beträffande förvar av utländska värdehandlingar tillstyrker inspektionen bankföreningens förslag att avgiften måtte utgå med högst 75 öre för 1 000 kronor.

Hovrätten över Skåne och Blekinge säger sig sakna möjlighet att bedöma vare sig i vilken omfattning bankernas kostnader för förmynderskapsförvaren ökat på grund av höjda reallöner eller av andra skäl eller vilka möjligheter som funnes att genom rationaliseringsåtgärder nedbringa kostnaderna. Under förutsättning att värdehandlingarnas faktiska och icke deras nominella värde lägges till grund för avgiftsberäkningen anser *överförmyndaren i Uppsala* sig icke kunna tillstyrka, att avgiften höjes på grund av penningvärdets försämring.

Departementschefen.

Vid tillkomsten av 1924 års förmynderskapslagstiftning förutsattes att ersättningen till bankerna för förmynderskapsförvar skulle stå i skäligt förhållande till den avgift som de enskilda bankerna i allmänhet betingade sig för förvar av värdehandlingar. Eftersom denna avgift vid nämnda tidpunkt utgjorde en krona för varje påbörjat tusental kronor av de nedsatta handlingarnas värde, bestämdes ersättningen för förmynderskapsförvaren beträffande inhemska värdehandlingar till högst samma belopp. Grundavgiften för förvar enligt allmänna bestämmelser har emellertid därefter höjts, så att den numera utgör en krona 40 öre för 1 000 kronor. Olika tilläggs- och minimiavgifter medför, att den sammanlagda ersättningen till banken i allmänhet överstiger grundavgiften, i vissa förmögenhetslägen ganska avsevärt.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner jag i likhet med bank- och fondinspektionen och så gott som alla övriga remissinstanser det rimligt, att en viss höjning av den för förmynderskapsförvar ursprungligen bestämda maximavgiften nu genomföres. I anledning av överförmyndarens i Uppsala remissyttrande må i detta sammanhang anmärkas, att avgiften för förvar av aktier — till skillnad mot vad som gäller i fråga om ersättningen för förvar av andra värdehandlingar — visserligen beräknas på grundval av aktiernas faktiska värde, men att detta icke stigit i samma förhållande som den allmänna prisnivån. Beträffande avgiftshöjningens storlek vill jag med ledning av bank- och fondinspektionens yttrande föreslå, att avgiften för förvar av inhemska värdehandlingar må utgå med högst en krona 50 öre för varje påbörjat tusental kronor av handlingarnas värde. Motsvarande avgift för vård av utländska värdehandlingar torde, på sätt bankföreningen föreslagit och bankinspektionen tillstyrkt, böra höjas till 75 öre.

Förvaringsbevisets innehåll.

Stadgandet att i fråga om värdepapper nummer och annan beteckning skall anmärkas i förvaringsbevis rörande omyndigs värdehandlingar överensstämmer med vad som under förarbetena till 1924 års förmynderskapslagstiftning föreslogs av lagberedningen. I motiven till förslaget erinrade beredningen om att nedsatta värdepapper ej finge sammanblandas med eller utbytas mot andra värdepapper av samma slag. Individualisering vore enligt beredningen dessutom erforderlig för den kontroll över förmyndarens dispositioner över den omyndiges värdehandlingar som avsåges med nedsättningsregeln. Om förmyndaren för en åtgärd i avseende å en värdehandling uttagit denna, borde han kunna inför överförmyndaren styrka, att samma handling åter nedsattes.

Rörande betydelsen av att nummer och annan beteckning å värdehandling intages i förvaringsbevis anför *bankföreningen*, att det exempelvis i fråga om premieobligationer och obligationer, som vore föremål för utlott-

ning, kunde vara påkallat att numret intoges, eftersom förmyndaren därigenom erhöle möjlighet att kontrollera, att banken icke förbisåge en utfallen vinst eller en utlottning. I fråga om aktier vore det däremot svårt att finna någon fördel för förmyndaren eller den omyndige, svarande mot den arbetsbelastning numrets införande i förvaringsbeviset innebure för banken. Visserligen kunde enligt aktiebolagslagen i ett par fall lottning förekomma mellan aktier, nämligen vid nedsättning av aktiekapitalet enligt 65 § och vid uppdelning av aktier i fria och bundna enligt 186 §. Dessa fall vore emellertid så sällsynta, att hänsyn icke syntes behöva tagas till dem. Enligt bankföreningens mening kunde numrets upptagande i förvaringsbeviset icke underlätta kontrollen över förmyndarens transaktioner beträffande aktier, särskilt icke efter de år 1940 genomförda skärpande bestämmelserna i 9 § vårdlagen. Skyldigheten att ange aktienumren i förvaringsbevisen hade blivit alltmer arbetskrävande och tidsödande för bankerna, dels därför att det under senare år blivit allt vanligare att placera omyndigs kapital i aktier och dels därför att omyndigas aktier stigit högst väsentligt i antal på grund av en mängd fond- och nyemissioner.

Bankföreningens framställning i denna del tillstyrkes eller lämnas utan erinran av samtliga r e m i s s i n s t a n s e r. Enligt *hovrätten över Skåne och Blekinge* torde någon olägenhet av betydelse icke kunna uppstå, därest skyldigheten att i förvaringsbevis anmärka nummer och annan beteckning upphäves i fråga om aktier, och *förmyndarkammaren* anser, att nämnda skyldighet efter 1940 års ändringar i förmynderskapslagstiftningen saknade betydelse ur kontrollsynpunkt. *Överförmyndarna i Malmö* säger sig icke i något fall ha funnit, att angivande av nummer eller annan beteckning å aktier medfört någon fördel, utan anser uppgiftsskyldigheten i stället vara till onödigt besvär vid utbyte av aktier i samma bolag. *Överförmyndaren i Uppsala* framhåller, att det med den kontroll som numera utövas över bankerna torde vara uteslutet, att en bank skulle spekulera med mottagna värdehandlingar. *Bank- och fondinspektionen* åberopar, att det med hänsyn till bankernas skyldighet att låta i vederbörlig aktiebok registrera förvarade aktier — 2 § första stycket 1) vårdlagen — finge anses sörjt för att aktierna individualiserades på ett sätt som förhindrade utbyte eller sammanblandning av dem.

Departementschefen.

Av vad i ärendet förekommit får anses framgå, att föreskriften att nummer och annan beteckning å värdepapper skall intagas i förvaringsbevis rörande omyndigs värdehandlingar saknar nämnvärd betydelse ur kontrollsynpunkt, när fråga är om aktier. I likhet med samtliga remissinstanser vill jag därför tillstyrka vad bankföreningen i denna del föreslagit.

I överensstämmelse med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sven Fischier.

¹ Bilagan, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här utelämnats.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 26 februari 1954.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 17 februari 1954 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 februari 1954, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av e. o. hovrättsassessorn Sara Falk.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Harriet Stangenberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1954.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 26 februari 1954 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 12 februari 1954 remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 6 och 8 §§ lagen den 27 juni 1924 (nr 322) om vård av omyndigs värdehandlingar*.

Föredraganden hemställer, att lagförslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars-Erik Samuelsson.
